

Suosituksset: LIIKUNNAN OLOSUHTEET KAAVOITUSPROSESSISSA

Elinympäristön muutosta ohjataan kaavoituksen avulla. Kaavoitus on luonteeltaan monialaista, julkisen sektorin vastuulla olevaa toimintaa. Kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin (1999). Siinä kaavoitus on jaettu kolmeen erilaiseen kaavamuotoon, joita ovat maakunta-, yleis- ja asemakaavoitus. Kaavoitus etenee niiden kaikkien osalta samoihin vaiheisiin jaksotetun prosessin kautta.

Kaavoitusprosessin päävaiheet ovat aloitus-, valmistelu-, ehdotus- ja hyväksymisvaihe sekä kaavan toteutumisen ja vaikutusten seuranta. Alla on suosituksia keinoista, joilla liikunnan olosuhteita voi kytkeä tiiviimmin mukaan kaavoitusprosessiin. www.liikuntakaavoitus.fi -sivustolta voi selata innostavia esimerkkejä Suomessa toteutetuista kohteista, joissa liikunnan olosuhteita on eri tavoin painotettu suunnittelussa ja rakentamisessa.

Suosituksen tarkoituksena on toimia eräänlaisena ”muistilistana” erilaisia maankäyttösuunnitelmia ja kaavoja laadittaessa, niitä edeltäviä suunnittelun kohdealuetta koskevia maastoinventointeja ja selvityksiä tehtäessä sekä suunnitelmien vaikutuksia arvioitaessa.

Ennakointi ja jatkuva vuorovaikutus

- Kunnan eri toimialojen jatkuva vuorovaikutus ja tiedonsiirto ajankohtaisista hankkeista ja kehitysnäkymistä.
- Edistävänä tekijänä esimerkiksi liikuntatoimen ja maankäytön suunnittelun toimipaikkojen fyysinen läheisyys tai säännölliset tapaamiset (vuotuinen ajankohtaisfoorumi tai vastaava sisäinen seminaari).
- Liikunnan olosuhteisiin liittyvän tutkimustiedon ja muiden taustaselvitysten kerääminen esimerkiksi oppilaitosyhteistyön avulla.

Aloitusvaihe

- Liikunnan olosuhteita koskevien perustietojen kerääminen (maastoinventointi).
- Liikunnan olosuhteita koskevien mahdollisten erillistavoitteiden määrittely, vuorovaikutteinen keskustelu esimerkiksi liikuntatoimen ja kaavoituksen välillä jo ennen kaavoituksen tavoitteiden asettelua.
- Mahdollisesti tarvittavien liikunnan olosuhteita koskevien erillisselvitysten rajaaminen ja menetelmien valinta (esimerkiksi talviolosuhteissa jälkien perusteella tehtävä ”epävirallisten” ulkoilureittien kartoitus tai kasvullisten alueiden kartoitus ilmakuvien avulla virkistyskäytössä olevien alueiden kartoittamiseksi).
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) laadinta siten, että liikuntapuoli tulee kirjattua osalliseksi.
- Mahdollisesti työhön kiinnitetyn kaavakonsultin saattaminen tietoiseksi liikunnan olosuhteista (esimerkiksi yhdeksi lähtöaineistoksi annetaan <http://www.liikuntakaavoitus.fi> sivuston suositukset.).

Valmisteluvaihe

- Vaikutusten arviointia liikunnan olosuhteiden näkökulmasta.
- Mahdollisten liikunnan olosuhteita koskevien erillisselvitysten laadinta tai tilaaminen sekä niiden tulosten nivominen osaksi suunnittelua.
- Erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen arviointi myös liikunnan olosuhteiden näkökulmasta, esimerkiksi liikuntatoimen ja kaavoituspuolen edustajat voivat yhdessä arvioida suosituslistan avulla suunnitelmien liikuntaolosuhteiden laatua; kokenut liikuntasuunnittelija voi tehdä tämän itsekin.
- Liikunnan olosuhteita koskevan osallispalautteen kerääminen yleisötilaisuuksissa.
- Yleisötilaisuuksien kutsujen suuntaaminen paitsi asukkaille myös muille osallisille, kuten liikuntaseuroille.
- Mahdollisten arvioinneissa ja palautteessa esiin nousevien liikunnan olosuhteita heikentävien tekijöiden lieventäminen ja huomioiminen suunnitelmissa.

Ehdotusvaihe

- Edellisten vaiheiden palautteen perusteella todettujen haittojen vähentäminen (valitun vaihtoehdon hiominen, suunnitelman muuttaminen tai kaavamääräysten anto esimerkiksi melutorjuntaa koskien).
- Liikunnan olosuhteiden huomioiminen vähintään siten, että pyydetään kaavaehdotuksesta liikuntapuolen lausunto.
- Liikunnan olosuhteita koskevan erillisen vaikutusarvioinnin tai liikunnan olosuhteisiin liittyvien muiden arviointien esittely yleisötilaisuudessa (esimerkiksi kartan ja aputekstien avulla).
- Liikuntanäkökulman ja sitä koskevien arviointien nivominen osaksi kaavaselostusta.

Hyväksyminen

- Liikunnan olosuhteisiin liittyvien arviointien liittäminen osaksi muuta arviointia koskevaa päätöksentekoaineistoa omana lukunaan.
- Uusien päättäjien koulutukseen yhdeksi teemaksi liikunnan olosuhteet.

Kaavan toteutumisen ja vaikutusten seuranta

- Kaavan toteutumisen seurannan järjestäminen liikunnan olosuhtenäkökulman osalta liikuntatoimen ja kaavoituksen yhteistyönä.
- Liikunnan olosuhteiden nivominen osaksi kunnan elinympäristön tilan seuranta.
- Liikunnan olosuhteiden yleisen kehittymisen seuranta esimerkiksi säännöllisten maastoinventointien avulla.